

at konkludere noget på nogle forhandlinger, der ikke er tilendebragt, og det uanset hvad jeg har sagt eller ikke har sagt i maj måned.

Charlotte Antonsen (V):

Ja, men nu vedrører det her spørgsmål jo altså ikke finansloven, det vedrører regeringens planer på arbejdsmiljøområdet. Det går på, om regeringen overvejer at indføre en graduering af afgifterne på arbejdsskadeområdet, og det er fuldstændig uafhængigt af, hvad der i øvrigt foregår i finanslovforhandlingerne.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil igen svare, at der er forhandlinger i gang omkring finansloven. Og finansloven vedrører, som det er spørgeren bekendt, alt muligt, også arbejdsmiljø, skattepolitik, erhvervs politik osv. og arbejdsmarkedspolitik, og der kan ikke siges noget om forhandlinger, der ikke er afsluttet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 609

14) Til arbejdsministeren af:

Charlotte Antonsen (V):

»Vil ministeren oplyse størrelsen af de omkostninger, der påtænkes lagt på virksomhederne som følge af regeringens overvejelser om nye arbejdsmiljøafgifter?«

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil gerne henvise til mine tidligere besvarelser.

Charlotte Antonsen (V):

Det vil jeg også gerne!

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 28:

Forespørgsel til udenrigsministeren og justitsministeren [om grundlaget for en eventuel dansk tiltrædelse af Schengenaf-talen].

Af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Søndergaard (EL).

(Forespørgslen anmeldt 21/11 96).

Anden næstformand (Henning Grove):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 78: Forslag til lov om ændring af lov om udenrigstjenesten. (Udenrigstjenestens interne korrespondance).

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 20/11 96).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg skal på Venstres vegne meddele, at vi kan støtte lovforslaget. Vi betragter det alene som en kodificering af gældende praksis.

Agnete Laustsen (KF):

Af dette lovforslags bemærkninger fremgår det, at Udenrigsministeriets praksis i relation til offentlighed om interne dokumenter mellem ministeriet og dets diplomatiske og konsulære repræsentationer indtil juni 1995 har stået uanstødet.

I relation til offentlighedsloven har ministeriet fortolket udenrigstjenesten som én myndighed og har i konsekvens heraf behandlet arbejdsdokumenter mellem de forskellige instanser som interne og dermed undtaget fra aktindsigt.

Først ved den såkaldte Pantelicsag blev der skabt tvivl om denne fortolkning, idet Ombudsmanden udtalte som sin opfattelse, at repræsentationerne i udenrigstjenesten skulle betragtes som selvstændige forvaltningsmyndigheder. Da

Ombudsmanden i øvrigt mente, at spørgsmålet måtte anses for juridisk tvivlsomt, fandt han ikke grund til at kritisere den førte praksis.

Men det er klart, at det er uholdbart at leve med en retstilstand, som nogle betegner som tvivlsom. Fra konservativ side er vi derfor tilfredse med, at udenrigsministeren nu fremsætter dette lovforslag, der klart præciserer den førte praksis, altså at udenrigstjenesten er en enhed, og at arbejdsdokumenter er interne i offentlighedslovens og forvaltningslovens forstand.

Vi er ganske enige med udenrigsministeren i den opfattelse, at visse dokumenter og arbejds-papirer, der skal forberede og løse udenrigspolitiske spørgsmål, naturligvis må være hemmelige, hvis ikke hele den danske udenrigstjeneste skal blotlægges. Vi deler således ikke Ombudsmandens retsopfattelse. Det gør Udenrigsministeriet og med det flere fremtrædende retslærde altså heller ikke, derfor dette lidt specielle lovforslag.

At Udenrigsministeriet så vil fortsætte og styrke sin praksis om åbenhed, når hensynet til mere offentlighed tilsiger det, ja, det kan vi hilse med glæde, idet offentlighed i videst muligt omfang også er noget væsentligt for os.

Vi kan derfor støtte lovforslaget, herunder også dets ikrafttræden med deraf følgende virkninger.

Annette Just (FP):

Også Fremskridtspartiet kan se det fornuftige i, at Udenrigsministeriet bliver ved med at arbejde, som det i øvrigt hele tiden har gjort.

Man kan ikke pludselig sige, at selv de fortroligste oplysninger skal være åbne. Det vil ikke blot ødelægge Danmarks ry, men det vil så sandelig også ødelægge den information, vi som folketingsmedlemmer indimellem får – for så vil vi ikke få nogen, så enkelt er det jo. Det hele vil blive gearret ned til at være regulært hemmeligt, og derved vil det ikke være så nemt at følge med i den udvikling, som vi jo altså ikke altid behøver at gå rundt og plapre om.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil for det første godt sige, at jeg synes ikke, at den her sag har den interesse fra partiernes side, som den burde have, men hver enkelt parti må jo svare for sig selv.

Om selve lovforslaget vil jeg sige, at det forekommer at være dårligt gennemtænkt og i forhold til den åbenhed, som Ombudsmanden har

fastslået, der skulle være om disse ting, må det betragtes som et tilbageskridt, forstået på den måde, at det blev fastslået, at retstilstanden nu er, at der er tale om adskilte myndigheder, og derfor gælder reglerne om offentlighed, når man sender papirer fra en myndighed til en anden. Det er en situation, som efter Enhedslistens opfattelse er et klart fremskridt og i øvrigt også i overensstemmelse med, hvad man har i andre og mere åbne lande end Danmark, f.eks. i USA.

Det vil være et tilbageskridt, hvis man vedtager dette lovforslag. Når man f.eks. ser på den såkaldte Pantelicsag, hvor vi jo forsøgte at finde ud af, i hvilket omfang advokaten Igor Pantelic havde lækket oplysninger om danske asylansøgere til fascistiske kredse, og hvor vi forsøgte at finde ud af omstændighederne i sagen, så vil en fuldstændig opklaring ikke være mulig, da man med den her lov i hånden fra Udenrigsministeriets side kan mørkelægge tingene.

Den samme problemstilling har Greenpeace-forskeren, Hans Møller Christensen, peget på, når det gælder forskningen i Thulesagen, hvor han peger på, at netop korrespondancen mellem f.eks. den danske ambassade i Washington og myndighederne herhjemme kan være af afgørende betydning for at belyse det historiske forløb i sagen; men med denne lov i hånden vil der fra Udenrigsministeriets side kunne lægges hindringer i vejen for, at der kommer den nødvendige åbenhed og offentlighed om tingene.

Det synes vi ikke er heldigt, og det efterlader det indtryk, at Udenrigsministeriet ønsker at opretholde den tradition for lukkethed, som har præget ministeriet helt tilbage fra enevældens tid.

Udenrigsministeriet er jo nok det ministerium af alle ministerier, der længst har været præget af den embedsmandstankegang, som herskede under det såkaldte kancellivælde tilbage i enevældens tid, og som i sin lukkede form blev bevaret i Udenrigsministeriet i årti efter årti. Nu kan man altså se, at ministeriet kæmper for at fastholde denne tradition for lukkethed.

Det er så meget desto mere urimeligt, fordi der her ikke er nogen saglige grunde for at indskrænke offentligheden. I de tilfælde, hvor der foreligger hensyn til forholdet til fremmede magter – tror jeg det hedder – statens sikkerhed og andet højtideligt, som kan bruges til at hemmeligholde ting, så findes dette jo i forvejen i offentlighedsloven, der sikrer, at Udenrigsministeriet kan hemmeligholde dokumenter, selv om

de sendes fra en ambassade til Udenrigsministeriet i Danmark. Så uanset hvor gode grunde der end måtte være, er der ingenting, som skal beskyttes, som ikke vil kunne beskyttes, selv om man følger Ombudsmandens synspunkt og forkaster dette lovforslag.

Udenrigsministeriet lider altså ingen nød, selv om Folketinget skulle forkaste dette forslag, men vil kunne varetage sit arbejde og beskytte de følsomme oplysninger, som man i Udenrigsministeriet mener skal beskyttes; det er der i forvejen så rigelig, jeg vil endda sige mere end rigelig hjemmel til i offentlighedsloven.

Så vi må konstatere, at der ingen saglige grunde er for dette lovforslag; der er kun én grund: at man ønsker at opretholde en gammel kancellitradition, som stammer fra enevældens tid.

Pia Kjærsgaard (DF):

Dansk Folkeparti støtter forslaget. Nu bliver den måde, som tingene hele tiden har været på, lovmedholdelig. Der skal være visse regler inden for udenrigstjenesten, som altid har været på denne måde.

Vi støtter det her forslag, fordi det nu bliver nærmere præciseret, og, kan jeg så ikke nære mig for at sige, fordi Ombudsmanden endnu en gang har taget fejl og blandet sig i noget, han ikke burde. Det er helt fint, at det bliver ordnet med det her forslag.

Holger Graversen (S):

Jeg skal undskyldte, at der ikke var en ordfører til stede, men vores ordfører på området, fru Dorte Bennedsen, er blevet forsinket, så jeg har lovet at holde talen.

Historien bag lovforslaget er, at Udenrigsministeriet, og jeg tror de fleste andre med dem, har anset korrespondancen mellem ministeriet og danske repræsentationer i udlandet for at være interne dokumenter og dermed ikke underlagt offentlighedslovens regler.

For halvandet år siden var der imidlertid en journalist, som klagede til Ombudsmanden over et afslag på aktindsigt. I sin endelige afgørelse af klagen kom Ombudsmanden til den opfattelse, at udlandsrepræsentationer måtte betragtes som selvstændige forvaltningsmyndigheder, og at deres korrespondance med ministeriet dermed ikke var interne arbejdsdokumenter. Uanset at Udenrigsministeriet under hele sagens forløb – også efter Ombudsmandens afgørelse – har erklæret sig uenig i synspunktet, har udenrigs-

ministeren dog valgt den fornuftige holdning ikke at sidde ombudsmandsafgørelsen overhørig.

I Socialdemokratiet har vi den opfattelse, at hvis vore repræsentationer skal bruges til andet end rutinesager – hvis de f.eks. skal bruges, som de jo bliver, til at skaffe kvalificeret viden og bedømmelse af den politiske situation i et område eller et land – er det nødvendigt, at korrespondancen til Udenrigsministeriet anses for interne dokumenter, der ikke pr. automatik er undergivet offentligheden. Det er netop den retstilstand, der opnås med det foreliggende forslag.

Vi er tilfredse med, at problemet ikke forsøges løst gennem undtagelsesbestemmelser i offentlighedsloven, men derimod ved denne ændring af lov om udenrigstjenesten, hvor det slås fast, at Udenrigsministeriets tre grene udgør én fælles tjeneste og er én myndighed. Med denne sidste tilføjelse er reglerne blevet klarere også i relation til offentlighedslovens § 7, og dermed er også den juridiske tvivl om spørgsmålet, som Ombudsmanden pegede på i sin udtalelse, ryddet af vejen.

Selv om vi således er med til at sikre udenrigstjenestens interne arbejdsmuligheder, vil vi meget understrege, at udgangspunktet skal være størst mulig åbenhed, både når det drejer sig om offentlighedslovens regler, om den såkaldte meroffentlighed og om ekstrahering af faktiske oplysninger fra ikke offentligt tilgængelige dokumenter. Vi ser gerne, at ministeriet anlægger en mere liberal holdning, forstået på den måde at udgangspunktet for overvejelserne bør være, at det kan lade sig gøre, og at der kun bør gives afslag, hvor der er klare argumenter for det.

Vi kan støtte forslaget og dets hurtige gennemførelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, hr. Graversens sidste bemærkning var bemærkelsesværdig, fordi han dér formulerede princippet om offentlighed, sådan som det er i offentlighedsloven, samtidig med at man nu gør forsøg på at fjerne det ved hjælp af dette lovforslag, men det er jo ikke altid, at principperne og praksis kan nå sammen i et stort regeringsparti.

Hr. Graversen pegede på et meget interessant spørgsmål, nemlig om regeringen har tænkt sig at holde sig Ombudsmandens afgørelse efterrettelig. Jeg ved ikke, om hr. Graversen kan besva-

re det, ellers kan ministeren jo. Jeg går da ud fra, at ministeriet vil tage Ombudsmandens afgørelse til efterretning, og det betyder, at når denne lov træder i kraft, så gælder den regelfortolkning, som Ombudsmanden har fastslået, for det materiale, som eksisterer fra før vedtagelsen; det vil sige, at det princip, at der er tale om adskilte myndigheder, gør sig gældende.

Jeg går altså ud fra, at ministeren over for Folketinget vil tilkendegive, at man med hensyn til det, der ligger før dette lovforslag, som man vil vedtage, selvfølgelig holder sig Ombudsmandens afgørelse efterrettelig.

Elisabeth Arnold (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører på området desværre ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne sige, at vi støtter forslaget.

Det skaber klarhed, hvor der har været uklarhed, og skaber fast grund under fødderne for en praksis, man i øvrigt har haft i mange år, så vi er tilfredse med forslaget.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg takker for den meget brede tilslutning til lovforslaget. Jeg vil gerne især i lyset af de bemærkninger, som hr. Keld Albrechtsen gjorde, understrege, at der med dette her aldeles ikke er tale om andet og mere, end at man klarer den retstilstand, som hidtil har været gældende.

Det går altså ikke i retning af et tilbageskridt eller en indskrænkning af noget som helst. Vi præciserer med dette lovforslag en retstilstand, som efter Udenrigsministeriets opfattelse hele tiden har været gældende, men hvor spørgsmålet er tvivlsomt, og hvor Ombudsmanden jo uden i og sig at kritisere Udenrigsministeriets hidtidige administration har sagt, at han har en anden juridisk opfattelse.

Lad mig så kun gøre en bemærkning mere: Det billede, som hr. Keld Albrechtsen tegner af udenrigstjenesten som et lukket uhyre, har meget lidt med virkeligheden at gøre. Udenrigstjenesten er i de senere år i stigende omfang blevet en åben og serviceminded organisation. Der holdes ugentlige pressemøder, hvor ministrene står til rådighed for pressen til udspørgning om alle anliggender. Der udfoldes en udstrakt publikationsvirksomhed, som ministeriet i allerhøjeste grad kan være bekendt. Vi stiller via folketingsudvalgene, ikke mindst Europaudvalget, et fantastisk stort materiale til rådighed, som er offentligt tilgængeligt, og som udføreligt belyser

Udenrigsministeriets og ministerens holdning til udenrigspolitiske anliggender.

Der er derudover i det daglige tale om en stor åbenhed over for borgere, der henvender sig, over for virksomheder, som søger bistand, og over for pressen, som søger oplysninger. Så det billede, hr. Keld Albrechtsen tegner, har meget lidt, for slet ikke at sige intet som helst med virkeligheden at gøre.

Så spørger hr. Keld Albrechtsen: Betyder ombudsmandskendelsen, at vi stiller tingene til rådighed for offentligheden? Næh, selvfølgelig gør den ikke det. Vi har netop med dette tilstræbt at administrere på det hidtidige grundlag, og det er det, der præciseres. Jeg kan da også sige, at ingen af de klagesager, som har været rejst, og som har givet anledning til ombudsmandsafgørelsen, er via domstolene forsøgt ændret.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

To korte ting. Den ene er, at jeg ikke synes, at udenrigsministeren skal blande det her sammen med spørgsmålet om EU-politikken. Vi kunne have en lang diskussion om den grad af åbenhed, der er dér, men det her vedrører den, om jeg så må sige, almindelige gammeldags udenrigstjeneste, og det er på det område, at jeg synes, der signaleres et tilbageskridt.

Det er også på det område, at der vel nok er den mest fremherskende kancellitradition, selv om jeg skal erkende, at hvis det skal afgøres i en kappestrid, så kan Justitsministeriet måske gøre krav på en tilsvarende placering. Det vil jeg ikke gå nærmere ind i, men det er i hvert fald de to ministerier, der har førertrøjen, når det gælder sådanne ting som Thulehistorien, Pantelicsagen osv.

Så skal jeg for det andet blot sige, at jeg opfatter ministerens svar således, at man ikke vil rette sig efter Ombudsmanden. Det synes jeg er utrolig beklageligt. Jeg ved ikke, om det før er sket, at man har sagt, at man ikke vil rette sig efter Ombudsmanden. Jeg synes, det er meget beklageligt og noget, der forhåbentlig aldrig gentager sig. Det er et noget forstemmende svar.

Margrete Auken (SF):

Først beklager jeg, at jeg ikke kom til stede noget tidligere. Jeg har været i Præsidiets, og jeg anede ikke, at behandlingen startede så tidligt, så derfor har jeg ikke hørt, hvad der er blevet sagt.

Jeg vil godt sige, at vi fra SF's side er ret rystede over dette forslag. Vi mener, at der i det forløb, der har været, er gjort nøje rede for den gældende lovgivning om offentlighed, som ganske vist er besværlig for Udenrigsministeriet, som den er det for alle andre ministerier. Det er en bøvlet lov, der er bøvlet med demokratiet, og der er bøvlet med åbenheden. Det tager tid, og det er nemmere at overlade til sine egne chefer og sig selv, om der nu skal være lidt åbenhed hist og pist. Og så siger Udenrigsministeriet: Nu vil vi godt have fred og arbejdsro, som det hedder i en række af udenrigsministerens svar.

Gennem hele forløbet er det blevet meget tydeligt, at offentlighedsloven tager højde for, at man i Udenrigsministeriet har specielle problemer. Hvis vi tager § 13, tror jeg det er, giver den meget, meget nøje undtagelsesbestemmelser for den almindelige offentlighed og tildeler Udenrigsministeriet den bredeste speedmarker, noget ministerium har til at strege i sagerne. Man kan ikke bruge det til en dobbelt offentlighed, som man har gjort det i en række af Udenrigsministeriets svar til os efter Ombudsmandens gennemgang af spørgsmålet.

Jeg mener helt klart, at hvis vi går ind for udenrigsministerens lovforslag, ændrer vi retstilstanden og giver Udenrigsministeriet beføjelser, som ingen andre ministerier har, til at lukke og slukke. Og selv om udenrigsministeren nådigt lover os, at han nok skal give lidt mere offentlighed her og der, har vi faktisk ingen tillid til ham. Vi kan se på en række af de svar, vi har fået, selv i sagen om den danske kirke i Paris og korrespondancen med den franske ambassade, at udenrigsministeren ikke har svaret, at en sådan sag naturligvis skal være åben, for det er en ganske almindelig forvaltningssag. Han svarer: Nej, den sag hører hjemme i arbejdsroafdelingen. Det viser jo, at udenrigsministeren ikke er til sinds at rette sig efter offentlighedsloven, og det synes jeg er en skandale.

Jeg kan ikke forstå, at udenrigsministeren tror, vi ikke kan læse. Det kan selvfølgelig godt skyldes, at han ikke selv kan, det vil jeg ikke bestride. Men lad os gå ud fra, at han har almindelige læsevner og grundigt har læst svarene på vores spørgsmål i de redegørelser, Ombudsmanden har lavet, ikke mindst den sidste. Her bliver det lynende klart, at den er gal.

Jeg kan heller ikke forstå, at ministeren ikke bruger Justitsministeriets Lovkontor – ikke fordi jeg elsker det højt, men her havde vi dog kunnet få nogenlunde medhold i vores syn på, hvad der

skal være almindelig praksis. I stedet spørger han Karsten Revsbech i Århus, og det er ikke, fordi jeg ved noget om, hvordan han i øvrigt er som jurist, men han har lavet et partsindlæg her. Han skriver f.eks., at offentlighedsloven ikke drejer sig om offentlighed, men om alt muligt andet, og at den er en afvejningslov. Vel er den ej, det er en offentlighedslov! Men den giver ikke hverken udenrigsministeren eller nogen anden minister den arbejdsro og den fred, han gerne vil have.

Jeg kan ikke lade være med at tænke over, at her står vi med en radikal udenrigsminister. Det Radikale Folkeparti har siden 1920'erne gjort offentlighed til en mærkesag, selv om man godt vidste, det ville give bøvlet, at det var besværligt, og at enevælde er nemmere end offentlighed. Men ikke desto mindre ser vi nu en radikal udenrigsminister komme med et forslag, hvor lukkeloven virkelig bruges til at lukke af.

Arne Melchior (CD):

Ligesom fru Margrete Auken skal jeg beklage, at jeg ikke var til stede, da det blev min tur i ordførerrækken. Jeg sad faktisk her på denne etage og repræsenterede Tinget over for nogle gæster fra det britiske Underhus, og jeg havde ikke drømt om, at 14 spørgsmål kunne afklares på under én time. Det er nok ny folketingsrekord. Tillykke med det!

Men når jeg har sagt dette, vil jeg sige, at så hører al enighed med fru Auken også op. Jeg ved ikke, hvad det er for noget med, at åbenhed er bøvlet. »Bøvlet« er et meget smukt ord, selv om jeg ikke rigtig ved, hvad det dækker over. Men jeg synes, åbenhed er glimrende og nødvendig. Åbenhed kan selvfølgelig somme tider være besværlig, men det besvær skal man tage. Det er der ingen problemer i.

Men at gøre dette enkle, jeg vil sige selvfølgelig, lovforslag, som der er blevet brug for, fordi der har været fortolkningstvivel, til en princip-sag, noget meget vanskeligt og for nogle det modsatte af åbenhed – det kan jeg da aldeles ikke forstå. Det ligger jo i sagens natur, at hvor de øvrige ministerier har deres forskellige tjenestesteder rundt omkring i hovedstaden og i resten af kongeriget, har Udenrigsministeriet sine tjenestesteder rundt omkring i verden. Men det ændrer intet ved, at Udenrigsministeriet, som det påpeges, er én og samme fælles tjeneste og én og samme myndighed. Det har vi i hvert fald ikke spor besvær med i CD. Men det er da rimeligt, at når der pludselig er opstået tvivl om

det, bliver det bragt på plads med denne enkle og for os at se selvfølgeligelige rettelse. Det kan vi støtte, og det skal gå stærkt.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Nu er det faktisk sådan, at langt de fleste ministeriers tjenestesteder er omfattet af offentlighedsloven. Det skal være et underkontor henne om hjørnet på gangen, før det kommer ind under det, der hedder det interne, og det skal vi selvfølgelig have boret i, hvis vi får tid for denne overvældende lukkelovsindsats, der er i gang her.

Jeg ved selvfølgelig ikke, om vi får lov til det. Men hvis vi får lov, vil jeg gerne have Justitsministeriets Lovkontor til at gennemgå såvel Justitsministeriets som Ombudsmandens langvarige praksis med at fastslå, hvor lidt der skal til, før man er en selvstændig instans og ikke kan lukke af over for offentligheden ifølge § 7. Det vil jeg faktisk gerne se på, for det er jo det, det hele drejer sig om. Så kan man sige, at der for Udenrigsministeriets vedkommende er lavet en særbestemmelse, nemlig § 13, og her kan man ikke, som udenrigsministeren og Karsten Revsbech gør det, bruge en dobbeltbestemmelse. Man siger, at man har den bestemmelse, og at man så har lov til at lave halløj i den anden ende af systemet. Vel har man ej!

Det kan da godt være, at CD ikke synes, det er noget problem, at vi lukker af, og det overrasker mig sådan set ikke. Men det overrasker mig dybt, at Det Radikale Venstre ikke synes, det er et problem, det må jeg indrømme. Jeg har så meget historisk fornemmelse for partierne herinde, at det ene forekommer mig forholdsvis selvfølgeligt og det andet temmelig bestyrtende.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Ligesom der er visse avisers meninger, man kender uden at have læst deres daglige ledende artikler – bare man har set overskrifterne på forsiden, ved man, hvad der vil stå i den ledende artikel – er der også nogle partier, som er så forudsigelige, at man på forhånd kan vide, hvad de vil mene om hvad som helst. Derfor vil jeg sige, at det tjener Det Radikale Venstre til ære, at partiet i dette tilfælde virker skuffende på SF og fru Margrete Auken og ikke kan tages til indtægt for noget på forhånd.

Og så må jeg skærpe min udtalelse fra før ved at sige, at selv om det ikke var sådan, at der var

enhed mellem et ministerium og dets tjenestesteder rundt omkring, uanset på hvilken adresse de måtte bo, er det da dobbelt vigtigt, at det er tilfældet for Udenrigsministeriets vedkommende. Hvordan skulle man dog kunne sidde i København og træffe afgørelser, hvis man var underlagt den grad af offentlighed i de papirer, der udveksles, som fru Margrete Auken forestiller sig? Det ville være ganske umuligt at være udenrigsminister på de vilkår.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Først til hr. Keld Albrechtsen: Jeg mener, at den fremgangsmåde, vi her vælger, er hensynsfuld over for ombudsmandsinstitutionen. Vi tager til efterretning, at der er noget her, der er tvivlsomt, og at Ombudsmanden har en anden opfattelse af hidtidig retspraksis, end vi har haft i Udenrigsministeriet. Det tager vi selvfølgelig hensyn til og sikrer os, at tingene bringes i overensstemmelse med hinanden.

Fru Margrete Auken spurgte, om jeg kunne læse, og det vil jeg gerne bekræfte. Men jeg er nærmest i tvivl om, hvorvidt fru Margrete Auken selv kan, når hun omtaler Det Radikale Venstre, som har haft sæde her i Tinget siden 1905, som Det Radikale Folkeparti.

I øvrigt må jeg sige til fru Margrete Auken, at der var meget lidt i hendes indlæg, som talte at blive målt med nøgtern alen. Jeg tror faktisk ikke, fru Margrete Auken kan have læst bemærkningerne til lovforslaget. Det, der er tale om her, er jo netop at sikre, at den hidtidige retstilstand opretholdes. Det er nøjagtig, hvad dette lovforslag tilsigter. Jeg kan sige ikke alene på regeringens vegne, men også på det Radikale Venstres vegne, at vi har aldrig i årenes løb – heller ikke når Det Radikale Venstre har deltaget i regeringsarbejdet – sat spørgsmålstejn ved den hidtidige opfattelse i Udenrigsministeriet, som vi nu underbygger med denne i teknisk forstand meget beskedne lovgivning.

Jeg skylder at sige, at der selvfølgelig under udvalgsarbejdet bliver al mulig anledning til at stille de spørgsmål, man ønsker, og man skal selvfølgelig få de svar, man har krav på.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministerne svarede på spørgsmålet om Ombudsmanden, at det, man gør fra regeringens side, er rent faktisk at erkende, at juraen ikke har været i orden, og at det er derfor, man nu vil have den ændret. Ellers var der jo heller ingen grund til at komme med dette lovforslag.

Men det, der bekymrer mig, er, at man tilsyneladende har tænkt sig at lade denne lov virke med tilbagevirkende kraft for alle de dokumenter, som har været omfattet af den retstilstand, der har været gældende og stadig er gældende, indtil dette lovforslag bliver vedtaget. Her har Ombudsmanden jo ganske klart tilkendegivet, hvad der er den gældende retstilstand i dag, og at der er tale om adskilte myndigheder. Og når man nu vil tilsidesætte Ombudsmandens afgørelse på hele området, er det jo en klar melding om, at Udenrigsministeriet ikke har tænkt sig at respektere Ombudsmandens afgørelse.

Man kan selvfølgelig fra ministerens side sige: Sådan er det, sådan beslutter vi, sådan bruger man et flertal i Folketinget! Men at kalde det hensynsfuldhed over for Ombudsmanden, eller hvad det var ministeren forsøgte at gøre det til, synes jeg dog er lovlig stærkt. Man tilsidesætter ganske enkelt Ombudsmanden. Jeg ved ikke, om det er sket før, men jeg håber godt nok, at det aldrig sker igen.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Jeg beklager, at jeg kom så sent i Folketings-salen, men disse dage er desværre præget af forhandlinger mange andre steder omkring Christiansborg, og derfor var jeg her ikke, da jeg skulle holde ordførerindlægget på mit partis vegne. Men det har fru Elisabeth Arnold sikkert gjort på fortræffelig vis.

Jeg var i sommerens løb med i samrådet med justitsministeren og også inde i detaljerne med Ombudsmandens vurdering, og jeg skal ikke tage stilling til det bagudrettede; det går jeg ud fra at ministeren i givet fald reagerer på. Men jeg kan i hvert fald sige, at i Det Radikale Venstre opfatter vi det, ministeren gør her, som en klar imødekommelse og en klar styrkelse af Ombudsmanden som institution. Det skortede jo ikke på råd til ministeren fra hans forgænger og fra andre partier om, at han bare kunne vende ryggen til Ombudsmanden og lade tingene fortsætte, som de var. I stedet fremsætter ministeren et ændringsforslag, som, hvad offentlighed i forvaltningen og aktindsigt angår, ligner Udenrigsministeriet med alle andre ministerier.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil først beklage dybt, at jeg kom til at give udenrigsministerens parti et forkert navn. Det er

jeg meget, meget, meget ked af, og det skal aldrig ske mere.

Men så vil jeg altså godt sige, at jeg vil stadig fastholde – og nu er det altså også til hr. Bjørn Elmquist – at man ikke kan læse. Når udenrigsministeren siger og fastholder, at han er uenig med Ombudsmanden, kan det jo ikke nytte noget, at han bagefter siger, man respekterer ham. Det, man i virkeligheden gør, er at sige, at man ikke tør tage en retssag.

Jeg synes, det havde været anstændigt i dette forløb enten at have taget en retssag eller at have bøjet sig. Man har ikke bøjet sig, men hvis udenrigsministeren havde haft lidt fingernemhed, dengang forslaget om at ændre loven kom frem, og hvor vi stadig havde en vis tillid til, at der var vilje til åbenhed i Udenrigsministeriet, tror jeg nok, jeg havde købt den på det tidspunkt.

Men efter at have været hele forløbet igennem, har vi set, hvordan Udenrigsministeriet fortolker offentlighedsloven og bruger § 13 til at fortolke § 7 med. Men det kan man ikke. Man får sin ekspert til at sige, at offentlighedsloven ikke først og fremmest handler om offentlighed, men om alt muligt andet og om noget med at tage hensyn til den ene side og den anden side. Man går ind og siger, at et ministerium har ret til stort set selv at bestemme, hvem der skal være deres lukkede instanser, og at arbejdsroen i et ministerium er tilstrækkeligt.

På den baggrund må jeg altså sige, at Ombudsmanden har tabt denne sag, at Udenrigsministeriet tilsyneladende vinder den, og at Det Radikale Venstre fejrer en af sine store sejre ved at lukke for offentligheden.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Det endelige udsagn fra Ombudsmanden var, at der var tale om en uklar retsstilling. Det har ført til, at udenrigsministeren siger: Vi vil ikke tage et konfrontalt opgør for tid og evighed med Ombudsmanden. Nu bringer vi den uklarhed i lovgivningen bort, og vi fastslår med dette lovforslag, at udenrigstjenesten, altså Udenrigsministeriet og repræsentationerne, er at betragte som en og samme forvaltningsmyndighed og som sådan undergivet offentlighed i forvaltningen. Kommer der en ansøgning om aktindsigt til Udenrigsministeriet, vil man dér tage stilling til den og vurdere den helt efter de gældende regler. Der er ingen undtagelsesordning for Udenrigsministeriet i så henseende.

Jeg synes faktisk, at udenrigsministeren her har handlet sådan, at vi hele vejen i Det Radikale Venstre er stolte af ham, og det er faktisk ikke så dårligt endda.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Nu synes jeg alligevel, at det her går for vidt. Det er dog en ejendommelig opfattelse af folkestyret, som venstrefløjen nu giver udtryk for.

Jeg har også i sommer udtrykt kritik, juridisk kritik af nogle af de ting, der kom frem fra Udenrigsministeriet i pressemeddelelsen bl.a., men hvad er det for noget at begynde at drage Ombudsmanden ind i det nu? Enhver regering er da i sin gode ret til at sige: Der er rejst juridisk tvivl, vi har et politisk ønske, og det støtter så V og K, der er et stort flertal bag det. Det har da ikke noget at gøre med, om Ombudsmanden har tabt eller vundet. Det er et Folketings forpligtelse til at lovgive, og det er Ombudsmanden, der udtrykker den juridiske tvivl, som han finder det rigtigt, og så præciserer vi det her i Folketinget.

Hvad er det for noget at begynde at snakke om, hvem der har vundet, og hvem der har tabt? Det er da en skam for folkestyret. Har fru Margrete Auken ikke forstået, hvordan det hele hænger sammen?

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil sige til fru Birthe Rønn Hornbech, at nu er der jo mulighed for at tabe og vinde også her, og jeg kan da godt se, at jeg kommer til at tabe i denne sag. Men når jeg mener, at det gør jeg så altså desværre sammen med Ombudsmanden og sammen med offentlighedsprincippet, så er det, fordi udenrigsministeren fastholder, ikke at det er praksis, der fastholdes, det kan vi jo ikke bestride, men at det er retstilstanden, der fastholdes. Det gør altså en forskel.

Hvis man havde sagt: Vi fastlægger nu en regel, som gør, at det, vi altid har gjort, nu også har retlig opbakning, at der er sikkerhed for det, så så sagen ikke anderledes ud fra en offentlighedssynsvinkel, men så så den anderledes ud ud fra den diskussion, der har været med Ombudsmanden.

Men det er ikke det, udenrigsministeren siger. Udenrigsministeren siger, at det ikke ændrer noget ved retstilstanden, og det er jo derfor, at det ikke kan nytte noget, at man lader, som om det bare er en praktisk ændring. Det er en retlig

tvist, der har været her, og der er vi nødt til som lovgivere at følge lidt med i, hvad det går ud på, selv om vi synes, det er ubekvem for den stakels udenrigsminister, som jeg også kan have ondt af indimellem, men altså ikke lige nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 20:

Forslag til folketingsbeslutning om offentlighed omkring lobbyvirksomhed i EU.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL).
(Fremsat 10/10 96).

Sammen med denne sag foretoges:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 21:

Forslag til folketingsbeslutning om, at regeringen skal foreslå brugen af hemmelige protokoller i EU standset.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL).
(Fremsat 10/10 96).

6) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 32:

Forslag til folketingsbeslutning om sanering af Europa-Kommissionens komiteer og udvalg.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL).
(Fremsat 22/10 96).

Forslagene sattes til forhandling.